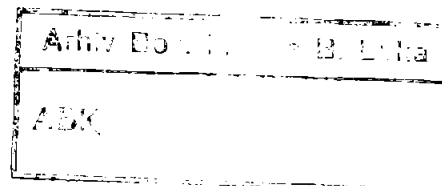

DUŠANKA-DUŠA PEROVIĆ
(Biografski i bibliografski podaci)

Dušanka Perović rođena je u Banjaluci, 13. oktobra 1924. godine u mnogočlanoj porodici Djordje i Zorke Perović, gde je do izbijanja rata 1941. godine završila osnovnu školu i šest razreda gimnazije. Još kao devojčica od deset godina, posredstvom svojih starijih sestara došla je u dodir sa naprednim omladinskim pokretom i SKOJem i svoje tako rano stečeno opredelenje za socijalizam ona je u to doba izrazila nizom svojih pesama inspirisanih teškim životom radnika i seljaka. Neke od tih pesama štampane su u tadašnjem naprednom djačkom listu "Skamija". 1939. godine ona i formalno postaje član Saveza Komunističke omladine Jugoslavije.

1941. godine u okupiranoj Banjaluci Dušanka prikuplja oružje, hranu, odeću i lekove za partizanske borce, skriva borce-legalce u stanu svojih roditelja i održava njihove veze. Krajem 1941. godine napušta školu i odlazi u IV Krajiški partizanski odred, koji se bori u okolini Banjaluke. Na oslobođenoj teritoriji pored političkog rada sa borcima i omladinom učestvuje u izdavanju lista Krajiški partizan. Politički rad nastavlja 1942. godine na oslobođenom Podgrmeču, odakle prelazi u II Krajišku brigadu sa kojom je prošla kroz sve njene bitke u Bosanskoj Krajini kao borac, politički delegat vođa i sekretar bataljonskog komiteta SKOJa. Novembra 1942. godine u brigadi je primljena u članstvo Komunističke partije Jugoslavije i kao delegat ove brigade učestvovala je na I Kongresu antifašističke omladine Jugoslavije u oslobođenom Bihaću, decembra 1942. godine.

Četvrta neprijateljska ofanziva zatiče Dušanku bolesnu od pegavog tifusa i ona sa Centralnom partizanskom bolnicom najpre kao bolesnik, a zatim kao rekonvalescent prolazi sa našim partizanskim jedinicama sav onaj teški i slavni borbeni put od Bosanske Krajine do Neretve i Crne Gore i zatim u petoj neprijateljskoj ofanzivi kroz bižku na Sutjesci. Krajem 1943. godine Dušanka je ponovo u Bosanskoj Krajini sa proslavljenom VII Krajiškom brigadom. Odatle odlazi na rad u Odelenje za vezu Vrhovnog štaba NOV Jugoslavije. Marta 1944. godine prelazi na rad pri Glavnom štabu Slovenije u vezi sa sovjetskom vojnom misijom, odakle januara 1945. godine dolazi u oslobođeni Beograd.

U ratu je dobila čin kapetana, nosilac je Partizanske spomenice 1941. i nekoliko ratnih odlikovanja.

Po dolasku u Beograd Dušanka već odmah 1946. godine završava gimnaziju i polaže veliku maturu te se iste godine upisuje na Filozofski fakultet u Beogradu, na katedru za istočne i zapadne slovenske jezike i književnosti. Diplomirala je 1951 godine. Studije, kao i gimnaziju završila je uz redovan posao kao vanredni student, bez ikakve stipendije ili počtede. U tom vremenu bila je zaposlena u Sekretarijatu za unutrašnje poslove FNRJ, u Centralnom komitetu KPJ i u Gradskom komitetu KP za Beograd.

Nakon završenih studija Dušanka prelazi na rad u izdavačko preduzeće "Kultura" gde radi najpre kao redaktor, a zatim kao urednik. 1956. godine stupa na rad u Sekretarijat za inostrane poslove FNRJ gde radi dve godine kao pomoćnik atašea za kulturu u našoj ambasadi u Parizu. Od 1958. godine je u izdavačkom preduzeću "Rad" gde kao urednik vodi tri biblioteke: "Odabrana dela svetskih klasika", "Savremena književnost" i "Reč i misao".

Najveći deo svoje profesionalne aktivnosti Dušanka Perović je posvetila izdavačkom radu kao urednik u izdavačkim preduzećima "Kultura" i "Rad". Kao izvanredan poznavalac svetske i posebno slovenske književnosti i kulture ona je izgradila literarne edicije jasne fizionomije, sa visokim estetskim kriterijumima i prefinjenim književnim ukusom. Popularna biblioteka "Reč i misao", koju je ona osnovala i vodila deset godina, pružila je za to vreme najširem krugu čitalaca 300 naslova u 12 miliona primeraka i po mišljenju nekih kritičara postala najuspešnija posleratna jugoslovenska književna biblioteka. Ona je sa istim profilom i u istom obliku nastavila uspešno da izlazi do dana današnjeg. U predlogu grupe eminentnih stručnjaka da se biblioteci "Reč i misao" i njenom uredniku Dušanki Perović dodeli Vukova nagrada za 1969. godinu se kaže:

"Vodjena značajki i smišljeno.....u težnji da se čitaocu stavi na uvid sve dragoceno što se u književnosti vekovima stvaralo i danas stvara, biblioteka "Reč i misao" je jedinstvena biblioteka i zbog bogatstva žanrova koje objavljuje, počev od poezije i proze do eseja, drame, uspešnih izbora i drugih tekstova iz naše i svetske književne baštine.....Dostignuti domet edicija "Reč i misao" duguje u prvom redu svom uredniku Dušanki Perović, koja je sa mnogo ljubavi, znanja i prilježnosti vodila ovu ediciju imajući stalno u vidu da naj-

široj publici treba dati najbolju knjigu, umetnička dela dobro odabrana i prečedena, sa kratkim, ali iscrpnim beleškama o piscu i delu koje čitaocu pomažu da brzo udje u svet pisca i literature kojoj pisac pripada."

Kao diplomirani slavista Dušanka Perović se svojim zapaženim književnim prevodima sa poljskog i ruskog jezika ubrzo oglašava u našoj prevodilačkoj literaturi. Njeni značajniji prevodi sa poljskog su:

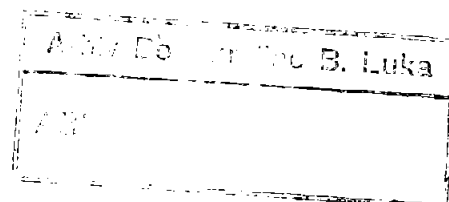
- Zofja Nalkovska, Granica, "Minerva", Subotica, 1956.
- Julijan Strijkowski, Policajac Gospoda Boga, "Kosmos", Beograd, 1960.
- Zenon Kosidovski, Biblijske legende, "Srpska književna zajednica", Beograd, 1965. i 1977.

a sa ruskog:

- Mihail Šolohov, Čovekova sudbina, "Narodna knjiga", Beograd, 1962. i "Rad", Beograd, 1964.
- Bjeloruske narodne bajke, "Narodna knjiga", Beograd, 1963.
- K.G. Paustovski, Povest života, trilogija: Davne godine, Nemirna mladost i Početak neznalog veka, "Minerva", Subotica, 1964.
- L.N. Tolstoj, Drame: Carstvo mraka, Plodovi prosvete, Prvi rakidžija i Ona je svemu kriva, "Prosveta", Beograd, 1969.
- Čingiz Ajmatov, Zbogom, Guljsari, "Rad", Beograd, 1969.
- V.I. Lenjin, Pisma, Institut za međunarodni radnički pokret, Beograd, 1971.

Kvalitetom prevedenog književnog teksta, istančanošću jezičkog izraza kao i samim izborom dela Dušanka Perović se predstavila kao izvanredan poznavalac ruskog, poljskog i srpsko-hrvatskog jezika i literature i zauzela je vidno mesto u našoj posleratnoj prevodilačkoj literaturi.

Uporedo sa svojim prevodilačkim radom Dušanka Perović se bavila i opštim problemima prevodjenja i bila je saradnik i urednik Zbornika radova o teoriji prevodjenja koga je izdavao Savez književnih prevodilaca Jugoslavije. Više godina bila je istaknuti član rukovodećih organa stručnih i staleških izdavačkih i prevodilačkih organizacija: Udruženja izdavačkih radnika Srbije, Udruženja književnih prevodilaca Srbije i Saveza književnih prevodilaca Jugoslavije, u kome je niz godina uređivala sve periodične publikacije Saveza.

Književno-esejistički opus Dušanke Perović bogat je i raznovrstan. U našim i stranim časopisima i u povremenim publikacijama, a najviše kao predgovora uz literarne prevode objavila je niz eseja, među kojima su najznačajniji eseji o:

- Zofji Nalkovskoj, "Minerva", Subotica, 1956. "Letopis Matice srpske", Novi Sad, 1957., "Nowa kultura", Varšava, 1957.
- Maksimu Gorkom, "Rad", Beograd, 1959.
- Mariji Dombrovskoj, "Rad", Beograd, 1959.
- M.J. Ljermontovu, "Rad", Beograd, 1959.
- N.V. Gogolju, "Rad", Beograd, 1960.
- Ocevima i deci Turgenjeva, "Prosveta", Beograd, 1961.
- Bajkama bjeloruskog naroda, "Narodna knjiga", Beograd, 1963.
- K.G. Paustovskom, "Minerva", Subotica, 1964.
- Lovčevim zapisima Turgenjeva, "Rad", Beograd, 1965.
- Prolećnim vodama Turgenjeva, "Rad", Beograd, 1969.
- Čingizu Ajtmatovu, "Rad", Beograd, 1969.
- I.S. Turgenjevu, "Svjetlost", Sarajevo, 1978.

Najveći deo svojih naučnih interesovanja Dušanka Perović je usmerila na delo i život Ivana Sergejeviča Turgenjeva (1818-1883). Osim navedenih eseja o Turgenjevljevim delima Ocevi i deca, Lovčevi zapisi i Prolećne vode kao i o celokupnom stvaralaštvu Turgenjeva u okviru dvotomne Ruske književnosti ("Svjetlost", Sarajevo i "Nolit", Beograd, 1978.), ona je Turgenjevu posvetila svoj naučno-istraživački rad iz oblasti srpsko-ruskih književnih veza, Turgenjev i njegov srpski prevodilac Ilija Vučetić (štampan na ruskom, Državni muzej I.S. Turgenjeva, Orel, 1960.) kao i studiju Turgenjev kod Srba (štampanu na ruskom, Zbornik Instituta za slavistiku i balkanistiku AN SSSR, Moskva). Jednu studiju o Turgenjevu objavila je takođe na ruskom jeziku U Glasniku Moskovskog universiteta.

1969/1970. godine, na poziv Prof. A. Granžara, direktora Centra za slavističku nastavu i naučna istraživanja na Sorboni i u saradnji sa njim Dušanka Perović je u Parizu i u Beogradu obavila iscrpan naučno-istraživački rad na dotada neobjavljenom prepisci I.S. Turgenjeva na farnouskom jeziku (Lettres inédites de Tourguénev à Pauline Viardot et à sa famille, Lausanne, 1972.) Sličan studijski rad D. Perović je obavila učestvujući u pripremi kritičkog izdanja celokupnih Turgenjevljevih

đela od strane AN SSSR (I.S.Turgenjev, Polnoe sobranie sočinienij i pisem v dvadcati vosmi tomah, T.VIII, Moskva-Lenjingrad, 1964.)

Turgenjevu je bila posvećena tema doktorske disertacije Dušanke Perović Turgenjev kod Srba koja je, nažalost, ostala nedovršena.

U cilju celovitijeg prikaza književnih interesovanja Dušanke Perović treba navesti da se ona ogledala i sopstvenim književnim kazivanjem objavivši kratku priču U ratu ("Narodna armija", br.820, 1955, Beograd) koja je bila nagrađjena na konkursu ovog lista. Ovaj odličan prvenac, nažalost, to je i ostao.

Životni put Dušanke Perović nije bio ni jednostavan ni lak, već pun rizika, teškoća i odricanja, kakav je bio put cele njene generacije, tek stasale u predvečerje velikog oslobodilačkog rata. U svojoj raznovrsnoj i bogatoj životnoj delatnosti, od običnog borca sa puškom u ruci, omladinskog i političkog rukovodioca i vojnog starešine do istaknutog posleratnog pregaoca naše kulture u oblasti izdavačke delatnosti, prevodilaštva i književne esejistike, Dušanka Perović je celokupnim svojim životnim delom, svojim doslednim ljudskim opredeljenjima, svojim nepodmitljivim, otvorenim karakterom, svojim poštenim odnosom prema radu i obavezama, svojom nepresušnom težnjom za perfekcijom - svojim doprinosom našoj borbi i našoj kulturi ostavila neizbrisiv trag u našoj sredini.

Beograd, proleće 1981.

Đanićeva Lepa
Beograd, 12. VII. 1983.